

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*
FOSTERING A DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE AMONG BACHELOR
OF NURSING SCIENCE STUDENTS AT BOROMARAJONANI COLLEGE
OF NURSING, SURIN

อารยา สำเนียงล้ำ, วันชัย สุขตาม, ศศิธร ศูนย์กลาง

Araya Sumnianglum, Wanchai Suktam, Sasithorn Sunklang

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surindra Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: araya.sn52@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ และ 3. นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำนวน 227 คน ใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน่ จากจำนวนประชากร 522 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากตัวแทนอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา จำนวน 12 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความการกล่อมเกลาทางการเมืองของของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่าโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเมือง และสถาบันสื่อมวลชน และ 3. แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล คือ การพัฒนาการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อปลูกฝังความเข้าใจในหลักประชาธิปไตย ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้างในชั้นเรียนและกิจกรรมนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจในหลักนิติธรรมและความยุติธรรมทางสังคม บูรณาการแนวคิดจิตบริการ ส่งเสริมทักษะการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์และการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติผ่านกิจกรรมจำลองสถานการณ์ พัฒนาการเรียนรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้นักศึกษารู้เท่าทันสื่อ และปลูกฝังภาวะผู้นำเชิงประชาธิปไตยในหมู่นักศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง; ประชาธิปไตย; นักศึกษา; พยาบาลศาสตรบัณฑิต; จังหวัดสุรินทร์

*Received November 9, 2025; Revised December 19, 2025; Accepted December 30, 2025

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the levels of political socialization and democratic political culture among Bachelor of Nursing Science students at Boromarajonani College of Nursing, Surin; 2. To investigate the factors influencing the democratic political culture of these students; and 3. To propose guidelines for promoting democratic political culture among the students, conducted by the mixed-methods, combining quantitative and qualitative research. The quantitative phase involved a sample of 227 nursing students, determined using Taro Yamane's formula from a population of 522 individuals, selected through stratified random sampling. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.981 and analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, standard deviation), Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The qualitative phase consisted of in-depth interviews with 12 key informants, including instructors, staff, and students, selected via purposeful selection. Content analysis was used to interpret the qualitative data.

The results revealed that: 1. The overall levels of political socialization and democratic political culture among the nursing students were high; 2. The factors influencing their democratic political culture were family institutions, educational institutions, political institutions, and mass media institutions; and 3. The proposed guidelines for promoting democratic political culture include developing experiential learning to foster understanding of democratic principles, encouraging open dialogue and student participation in academic and extracurricular activities, integrating rule of law and social justice concepts into the curriculum, promoting civic-mindedness, enhancing constructive communication and peaceful conflict resolution through simulated activities, cultivating digital literacy to enable critical media consumption, and fostering democratic leadership among students.

Keywords: Political Culture; Democracy; Nursing Science Students; Surin Province

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน เพราะการดำรงอยู่ของประชาธิปไตยมิได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางการเมืองเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความคิด ทักษะคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของประชาชนที่สะท้อนการเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมต่อกิจการของสังคม (ณัฐมน หมวกฉิม และคณะ, 2565) ปัญหาการขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่เข้มแข็งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้สังคมไทยเผชิญกับความไม่แน่นอนทางการเมืองและการขาดความต่อเนื่องของกระบวนการประชาธิปไตย (พระศิลาศักดิ์ สุขเมโธ (บุญทอง) และบุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์, 2562) ในปัจจุบัน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทยยังเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ เพราะแม้ประชาชนจะมีสิทธิเลือกตั้งและมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ในมุมมองทางวัฒนธรรมและทัศนคติพบว่าลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นการผสมผสานระหว่างระบบอุปถัมภ์นิยม และประชาธิปไตย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยเฉพาะในหมู่นักเรียนและนักศึกษาที่เป็นกำลัง

สำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในอนาคต เยาวชนไทยจำนวนมากยังขาดความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับคุณค่าของประชาธิปไตยและทักษะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนผ่านอัตราการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองนอกการเลือกตั้งที่ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางประเทศ (เอกรินทร์ ศิริโรตตันชัย, 2564) ในขณะที่ งานวิจัยของสรรพงษ์ เกิดแก้ว (2565) พบว่า แม้เยาวชนส่วนใหญ่จะทราบถึงสิทธิเสรีภาพพื้นฐาน แต่ขาดความมั่นใจและทักษะในการใช้สิทธิเหล่านั้นเพื่อแสดงออกอย่างมีวินัยทางสังคม ซึ่งบ่งชี้ว่าการกล่อมเกลாதองการเมืองในระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถปลูกฝังการคิดเชิงวิพากษ์และการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับบริบทของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ งานวิจัยในประเทศไทยพบว่า แม้นักศึกษาพยาบาลจะมีพื้นฐานความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี แต่ยังมีช่องว่างด้านการตระหนักในบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย โดยเฉพาะในบริบทการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง (อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, 2564) ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เพราะบทบาทของพยาบาลไม่เพียงแต่การดูแลสุขภาพร่างกายของประชาชน แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนสิทธิเสรีภาพทางสังคมและการสร้างความไว้วางใจต่อระบบสาธารณสุขและสังคมโดยรวม กลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ เช่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ถือเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในสังคมยุคปัจจุบัน เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานภายใต้หลักของคุณธรรม จริยธรรม และการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยเชิงคุณธรรมที่เน้นความเท่าเทียม และความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้น การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลจึงไม่เพียงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาเยาวชนที่มีฐานะเป็นพลเมืองวิชาชีพ ที่มีจิตสำนึกแบบประชาธิปไตยและพร้อมปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรมและจริยธรรม กระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองในสังคมไทยเกิดขึ้นจากหลายสถาบันสำคัญ อาทิเช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง ซึ่งทำหน้าที่ปลูกฝังทัศนคติค่านิยมต่าง ๆ โดยมีสถาบันการศึกษาเป็นศูนย์กลางในการหล่อหลอมแนวคิดและพฤติกรรมของเยาวชนให้เข้าใจบทบาทพลเมืองของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ (2561) ชี้ให้เห็นว่า สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ประชาธิปไตยผ่านรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา การเรียนรู้เชิงมีส่วนร่วม และการพัฒนาจิตสำนึกพลเมือง

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมดิจิทัลและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว ทำให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองต้องคำนึงถึงมิติใหม่ๆของการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การคิดเชิงวิพากษ์อย่างเป็นเหตุและผล เพื่อให้เยาวชนหรือนักศึกษาสามารถวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างถูกต้องมีเหตุผลและไม่ถูกชักนำด้วยอคติทางอารมณ์ จากการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี 2564 พบว่า ร้อยละ 68 ของนักเรียนและนักศึกษามีประสบการณ์รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสูงกว่าก่อนปี 2560 อย่างมีนัยสำคัญ และข้อมูลจำนวนมากไม่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่ผิดเพี้ยนหรือเบี่ยงเบนเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการคิดวิเคราะห์เป็นเรื่องเร่งด่วน ในขณะที่บทบาทของหลักสูตรที่เน้นวิชาชีพมากกว่าการพัฒนาความเป็นพลเมืองอาจละเลยการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองและหน้าที่พลเมืองที่สำคัญ รวมถึงความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่ไม่ลึกซึ้ง อาจมองประชาธิปไตยเพียงแค่ว่าเป็นการเลือกตั้ง และยังขาดการเชื่อมโยงกับบทบาทของตนเอง

การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิทยาลัยพยาบาลไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาหรือองค์กรเท่านั้น แต่เปรียบเสมือนการลงทุนทางสังคมในระยะยาว เพราะบุคลากรทางสุขภาพเหล่านี้คือผู้ที่จะเป็นผู้นำชุมชนและผู้ดูแลสังคมในอนาคตอันใกล้ หากนักศึกษาเหล่านี้สามารถเติบโตเป็นทั้งผู้ดูแลชีวิตและผู้มีส่วนร่วมสร้างสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสมดุล ย่อมเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ และนำเสนอองค์ความรู้และแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ โดยศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำนวน 8 ด้านเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของวิชาชีพพยาบาลที่มุ่งเน้นการมีมนุษยธรรม ความเท่าเทียม จิตอาสา อันเป็นรากฐานของการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยที่จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยให้มั่นคงและยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งในเชิงปริมาณและเชิงลึก อันจะนำไปสู่ความเข้าใจปรากฏการณ์วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ได้อย่างรอบด้าน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ชั้นปีการศึกษาที่ 1 – 4 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 522 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน (Sampling Error) เท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 227 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามระดับชั้นปีการศึกษา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนที่เป็นตัวแทนของประชากร

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ คือเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนานักศึกษา หรือการจัดการเรียนรู้ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ มีประสบการณ์หรือบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมือง หรือกิจกรรมนักศึกษา และสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ โดยผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา และตัวแทนนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 5 ด้าน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นต่อระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 8 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ นำมาหาคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.981

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ชั้นปีการศึกษาที่ 1 – 4 จำนวน 227 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด จากนั้นผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมืองที่สามารถพยากรณ์วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เพื่ออธิบายอำนาจในการพยากรณ์ของตัวแปรอิสระ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยดำเนินการถอดเทปคำสัมภาษณ์อย่างครบถ้วน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และจัดระบบข้อมูลตามประเด็นคำถาม จากนั้นทำการอ่านและวิเคราะห์ข้อมูลซ้ำเพื่อสกัดสาระสำคัญ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย การตีความข้อมูลดำเนินการโดยเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์กับกรอบแนวคิดการกล่อมเกลาทางการเมืองและแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในบริบทของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.550) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านสถาบันการศึกษา เป็นด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.604) รองลงมา คือ ด้านสถาบันครอบครัว ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.568) ด้านสถาบันสื่อมวลชน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.657) ด้านสถาบันทางการเมือง ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.695) และสุดท้าย คือ ด้านกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.752) สำหรับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.520) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของบุคคล และด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะและหน้าที่พลเมืองเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.614 และ S.D. = 0.588 ตามลำดับ) ด้านการมีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยปฏิเสธจิตแบบเผด็จการ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.566) ด้านการประนีประนอมและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.584) ด้านการเคารพกฎเกณฑ์กติกา ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.588) ด้านการมีวิจรรย์ญาณและวิพากษ์วิจรรย์อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.589) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.706) และสุดท้ายคือด้านการศรัทธาและการยอมรับในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.686) ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยภาพรวม

(n = 227)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
สถาบันครอบครัว	4.36	0.568	มาก
กลุ่มเพื่อน	4.03	0.752	มาก
สถาบันการศึกษา	4.36	0.604	มาก
สถาบันสื่อมวลชน	4.24	0.657	มาก
สถาบันทางการเมือง	4.11	0.695	มาก
ภาพรวม	4.23	0.550	มาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ตามวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำนวน 8 ด้าน โดยภาพรวม

(n = 227)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับวัฒนธรรมทางการเมือง ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การศรัทธาและการยอมรับในระบอบประชาธิปไตย	4.13	0.686	มาก
การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของบุคคล	4.54	0.614	มาก
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.18	0.706	มาก
การเคารพกฎเกณฑ์กติกา	4.42	0.588	มาก
การมีจิตสำนึกสาธารณะและหน้าที่พลเมือง	4.54	0.588	มาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ตามวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำนวน 8 ด้าน โดยภาพรวม (ต่อ)

(n = 227)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับวัฒนธรรมทางการเมือง ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การประนีประนอมและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	4.45	0.584	มาก
การมีวิจาร์ณญาณและวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล	4.41	0.589	มาก
การมีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยปฏิบัติประพฤติกติแบบเผด็จการ	4.51	0.566	มาก
ภาพรวม	4.39	0.520	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ พบว่า ตัวแปรต้นที่สามารถเข้าสู่สมการถดถอยที่ดีที่สุดและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบันครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสถาบันทางการเมือง และด้านสถาบันสื่อมวลชน โดยเมื่อพิจารณาตาม ลำดับการเข้าสู่สมการถดถอยแบบขั้นตอน ซึ่งสะท้อนศักยภาพในการพยากรณ์ร่วมกันของตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่เข้าสู่สมการตามลำดับ ได้แก่ ด้านสถาบันครอบครัว (X_1) ด้านสถาบันการศึกษา (X_3) ด้านสถาบันทางการเมือง (X_5) และด้านสถาบันสื่อมวลชน (X_4)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลของตัวแปรต้นแต่ละตัวต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standardized Beta Coefficient) ซึ่งสะท้อนระดับความแรงของอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวในโมเดล พบว่า ด้านสถาบันครอบครัวมีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = .293$) รองลงมาคือ ด้านสถาบันทางการเมือง ($\beta = .277$) ด้านสถาบันการศึกษา ($\beta = .251$) และด้านสถาบันสื่อมวลชน ($\beta = .154$) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ลำดับการเข้าสู่สมการถดถอยแบบขั้นตอนมิได้สะท้อนลำดับความสำคัญของอิทธิพลของตัวแปรโดยตรง หากแต่สะท้อนความสามารถในการเพิ่มพลังการพยากรณ์ของโมเดลโดยรวม ในขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เป็นตัวชี้วัดขนาดอิทธิพลเชิงสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ผลลัพธ์นี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองผ่านสถาบันหลักของสังคมมีบทบาทแตกต่างกันทั้งในเชิงลำดับการพยากรณ์และในเชิงขนาดอิทธิพล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ (Stepwise) โดยภาพรวม

ตัวแปร	Regression Coefficient (Enter)			
	B	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.918	-	5.532	0.000
ด้านสถาบันครอบครัว (X_1)	0.267	0.293	5.363	0.000
ด้านกลุ่มเพื่อน (X_2)	-	-	-	-

ตารางที่ 3 ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ (Stepwise) โดยภาพรวม (ต่อ)

ตัวแปร	Regression Coefficient (Enter)			
	B	Beta	t	Sig.
ด้านสถาบันการศึกษา (X ₃)	0.215	0.251	4.733	0.000
ด้านสถาบันสื่อมวลชน (X ₄)	0.121	0.154	2.354	0.019
ด้านสถาบันทางการเมือง (X ₅)	0.207	0.277	4.854	0.000

R = 0.681, R² = 0.681, Adj.R² = .675 F = 118.264, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล เริ่มจากการปลูกฝังคุณค่าและทัศนคติผ่านครอบครัว เสริมสร้างความเข้าใจเชิงโครงสร้างผ่านสถาบันทางการเมือง บุรณาการการเรียนรู้และการปฏิบัติผ่านสถาบันการศึกษา และใช้สื่อมวลชนเป็นกลไกสนับสนุนในการเสริมความเข้มแข็งของการเรียนรู้ การพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่ควรแยกออกจากการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะในวิชาชีพ แต่ควรออกแบบเป็นกระบวนการพัฒนาพลเมืองวิชาชีพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านสุขภาพควบคู่กับการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ อันจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน จากปัจจัยการล้อมเกล้าทางการเมืองสามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลในทั้ง 8 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านศรัทธาและการยอมรับในระบอบประชาธิปไตย ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเพื่อปลูกฝังความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมืองของประเทศ 2. ด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของบุคคล ควรส่งเสริมบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้างในชั้นเรียนและในกิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการฟังและการเคารพความเห็นที่แตกต่าง การยอมรับความหลากหลายทางความคิดจะช่วยพัฒนาความเข้าใจทางสังคมและจิตวิญญาณแห่งความเป็นมนุษย์ 3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย เช่น กิจกรรมจิตอาสา หรือโครงการบริการสังคมเชิงนโยบาย เพื่อสร้างประสบการณ์ในการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจะช่วยหล่อหลอมให้เกิดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน 4. ด้านการเคารพกฎเกณฑ์และกติกา ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจในหลักนิติธรรมและความยุติธรรมทางสังคม เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจทั้งมิติของการเคารพกติกาและสิทธิในการตั้งคำถามต่อสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาจิตสำนึกทางวินัยควบคู่กับการคิดเชิงวิพากษ์ 5. ด้านจิตสำนึกสาธารณะและหน้าที่พลเมืองควรบูรณาการแนวคิดจิตบริการ และระบบสะสมความดีในหลักสูตรพยาบาล เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ในบทบาทพลเมืองดีที่มีจิตอาสา และเชื่อมโยงความรู้สู่การรับผิดชอบต่อสังคม การปลูกฝังจิตสำนึกพลเมืองในนักศึกษาพยาบาลจะช่วยสร้างผู้นำทางจริยธรรมที่มีความเข้าใจทั้งมิติของมนุษย์และมิติของสังคม 6. ด้านการประนีประนอมและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างควรส่งเสริมทักษะการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์และการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติผ่านกิจกรรมจำลองสถานการณ์ เพื่อให้ นักศึกษามีความกล้าแสดงออกโดยไม่ละเมิดผู้อื่น 7. ด้านวิจรรณญาณและการวิพากษ์อย่างมีเหตุผลควรมีการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ นักศึกษารู้เท่าทันสื่อ มีความสามารถในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร และแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักฐานอ้างอิง การสร้างกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลจะช่วยป้องกันการถูกชักจูงทางความคิด และสร้าง

ภูมิคุ้มกันทางประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล และ 8. ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยควรปลูกฝังภาวะผู้นำเชิงประชาธิปไตยในหมู่นักศึกษาผ่านผู้นำนักศึกษา หรือการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้รูปแบบการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพราะการเสริมสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตยควรเริ่มจากการเรียนรู้เชิงจิตสำนึก จนถึงการลงมือปฏิบัติจริงในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การกล่อมเกลாதองการเมืองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีการรับรู้ เข้าใจ และซึมซับแนวคิดทางการเมืองในระดับที่ดี ทั้งในแง่ของค่านิยมประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม และความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกต่อสังคม และเข้าใจหลักการประชาธิปไตยผ่านทั้งการเรียนรู้อิงทฤษฎีและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักศึกษา การอภิปราย การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ส่วนสถาบันครอบครัวเป็นแหล่งปลูกฝังพื้นฐานทางค่านิยมและทัศนคติที่มั่นคงต่อตัวนักศึกษา นอกจากนี้ยังอาจเป็นผลมาจากความรู้ความเข้าใจในหลาย ๆ ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ทำให้พฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษามีความรับผิดชอบและเคารพในสิทธิของผู้อื่น ส่วนสถาบันสื่อมวลชนและสถาบันการเมืองมีอิทธิพลในระดับรองลงมา เนื่องจากนักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อและการติดตามสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนกลุ่มเพื่อนมีผลน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงเป็นพื้นที่สำคัญในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างทัศนคติร่วมกันเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สอดคล้องกับวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ (2561) ซึ่งศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการกล่อมเกลาทองการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทองการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถาบันการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การอภิปราย การทำกิจกรรมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ขณะที่อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันเชิงโครงสร้าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมน หมวกฉิม และคณะ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระดับบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พบว่า นักศึกษามีการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองในระดับมาก โดยสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญที่สุด ขณะที่สื่อมวลชนมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง แต่การทำความเข้าใจและการตัดสินใจของเยาวชนยังต้องอาศัยการกลั่นกรองจากประสบการณ์และค่านิยมเดิมของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ฉัตรข้อฟ้า (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย พบว่า แม้เยาวชนจะได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง แต่การก่อรูปพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความรับผิดชอบยังคงขึ้นอยู่กับปลูกฝังค่านิยมจากครอบครัวและการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ

2. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของบุคคล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะและหน้าที่พลเมือง ด้านการมีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยปฏิเสธจิตแบบเผด็จการ ด้านการประนีประนอมและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ด้านการเคารพกฎเกณฑ์กติกา ด้านการมีวิจรรย์ญาณและวิพากษ์วิจรรย์อย่างมีเหตุผล ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสุดท้ายคือ ด้านการศรัทธาและการยอมรับในระบอบประชาธิปไตย เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย เข้าใจสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของพลเมืองในสังคม โดยเฉพาะด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณนัท สายจันดี และคณะ (2565) ที่ทำการศึกษการพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษามีทัศนคติที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และการยอมรับความหลากหลายทางความคิด ขณะที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงปฏิบัติยังคงอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านโอกาสและประสบการณ์ทางการเมืองโดยตรง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านจิตสำนึกสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทวี คงคุณ (2564) ที่ศึกษาความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า การเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนได้รับอิทธิพลจากหลายสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และครอบครัว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองของเยาวชน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้ คือ ด้านสถาบันครอบครัว (X_1) ด้านสถาบันการศึกษา (X_3) ด้านสถาบันทางการเมือง (X_5) และตัวแปรสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุ ได้แก่ ด้านสื่อมวลชน (X_4) สามารถอธิบายตามตัวแปร คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ได้ร้อยละ 68.10 มีค่า $R^2 = .681$ และค่า F เท่ากับ 118.264 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .034 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวคือสถาบันหลักในการกล่อมเกล่าทางการเมืองขั้นต้น ขณะที่สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในแง่ของการให้ความรู้เป็นกระบวนการกล่อมเกล่าที่มีความชัดเจนเป็นระบบมีความต่อเนื่อง เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่ในสถานศึกษาเกิดการซึมซับพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้งโดยทางตรงผ่านการเรียนรู้ และโดยอ้อมทำให้นักศึกษาได้รับการปลูกฝัง ในขณะที่สถาบันทางการเมือง และสื่อออนไลน์กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้และความตื่นตัวทางการเมืองของนักศึกษา ซึ่งล้วนเป็นรากฐานที่สำคัญของการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ตัวแปรด้านสถาบันครอบครัวซึ่งมีอิทธิพลสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังค่านิยมเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมตั้งแต่ในครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองด้านประชาธิปไตย รองลงมาคือด้านสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความคิด

วิเคราะห์ และจิตสำนึกพลเมืองผ่านการเรียนการสอนและกิจกรรมในวิชาชีพพยาบาล ด้านสถาบัน
 ทางการเมืองช่วยให้เกิดความเข้าใจในโครงสร้างการเมือง กฎหมาย และบทบาทของพลเมืองในสังคม
 ส่วนด้านสถาบันสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และทัศนคติทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ขณะที่
 ตัวแปรด้านกลุ่มเพื่อนไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าสภาพแวดล้อมของเพื่อนร่วมวัยอาจมีผล
 ต่อการเมืองในระดับส่วนบุคคล แต่ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
 ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้โดยรวม ซึ่งสะท้อนว่าปัจจัยจากสถาบันทางสังคมและการศึกษาเป็นตัวกำหนด
 หลักของทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์เมธิ ไซศรีหา
 (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการกล่อมเกลாதงการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของ
 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการกล่อมเกลาทงการเมือง
 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน ในเขต เทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา สถาบันทางการเมือง

สรุปผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล
 บรมราชชนนี สุรินทร์ เกิดจากกระบวนการกล่อมเกลาทงการเมืองของสถาบันหลักในสังคม โดยเริ่มจาก
 สถาบันครอบครัวในฐานะฐานคุณค่าพื้นฐาน เสริมด้วยความเข้าใจเชิงโครงสร้างผ่านสถาบันทางการเมือง
 จากนั้นบูรณาการผ่านสถาบันการศึกษา และใช้สถาบันสื่อมวลชนเป็นกลไกสนับสนุน ขณะที่ กลุ่มเพื่อน
 ทำหน้าที่เป็นตัวแปรเชิงบริบท และส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
 อย่างเป็นระบบ คือ ครอบครัว การเมือง การศึกษา สื่อ และวัฒนธรรมประชาธิปไตย สามารถเขียน
 ความเชื่อมโยงแผนภาพได้ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 การกล่อมเกลาทงการเมืองและวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
 ที่มา: อารยา สำเนียงล้ำ และคณะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตได้ โดยจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการดังนี้

1. สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัว ควรให้ความสำคัญกับการใช้สถาบันการศึกษาเป็นกลไกหลักในการบูรณาการการเรียนรู้ด้านพลเมืองและประชาธิปไตย โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสวนาทางสังคมการเมือง และการออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เชื่อมโยงหลักประชาธิปไตยกับวิชาชีพพยาบาลควบคู่กับการสร้างความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว เพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยผ่านการสื่อสารเชิงบวก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการร่วมติดตามข่าวสารทางสังคมการเมืองอย่างสร้างสรรค์

2. การเสริมสร้างความเข้าใจเชิงโครงสร้างผ่านสถาบันทางการเมือง ควรจัดเวทีหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกบทบาทพลเมืองและเข้าใจสิทธิ หน้าที่ และกติกาของระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภายนอก เพื่อจัดกิจกรรมด้านประชาธิปไตยที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงและบริบทสังคม

3. สถาบันสื่อมวลชนและทักษะรู้เท่าทันสื่อ ควรพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลและสื่อออนไลน์ของสถาบันการศึกษาให้เป็นช่องทางเผยแพร่สาระทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์และข้อมูลที่ถูกต้อง พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้นักศึกษาสามารถถ่วงถ่วง ตรวจสอบและใช้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างมีเหตุผลในสังคมดิจิทัล

4. กลุ่มเพื่อนและชุมชนนักศึกษา ควรส่งเสริมบทบาทของกลุ่มเพื่อนในฐานะพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ผ่านชมรม สภานักศึกษา หรือกิจกรรมจิตอาสา เพื่อหล่อหลอมความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม การทำงานเป็นทีม และการอยู่ร่วมกันในความแตกต่าง โดยไม่เน้นการแข่งขันหรือความขัดแย้ง

5. การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยใน 8 ด้าน ควรมุ่งไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลอย่างรอบด้าน โดยเน้นการปลูกฝังศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีจิตสำนึกสาธารณะ การเคารพกติกา การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง การมีวิจารณญาณทางการเมือง และการพัฒนาอุดมการณ์ประชาธิปไตยควบคู่กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ควรดำเนินการแบบเชิงสถาบันและเชิงลำดับความสำคัญ โดยให้สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวเป็นแกนหลัก เสริมด้วยสถาบันทางการเมือง ใช้สื่อเป็นกลไกสนับสนุน และใช้กลุ่มเพื่อนเป็นบริบทเสริม ทั้งนี้ เพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เป็นทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีจริยธรรมและพลเมืองประชาธิปไตยที่มีคุณภาพของสังคมไทยอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาด้านระเบียบวิธีวิจัย ด้วยการพัฒนาเครื่องมือวิจัย เช่น แบบวัดทัศนคติทางการเมืองที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาพยาบาลหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล

2. ควรมีการขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยอื่น หรือสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ต่างภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางการเมืองและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

3. ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้สร้างโมเดลเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในสถาบันพยาบาล และทดสอบประสิทธิผลในเชิงปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐมน หมวกฉิม และคณะ. (2565). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย. วารสารรัฐศาสตร์, 15(38), 253-265.
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). ปัจจัยการกล่อมเกลากองการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(3), 32-41.
- พรพรรณนันทน์ สายจันดี และคณะ (2565). การรับรู้ทางการเมือง การกล่อมเกลากองการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 6(2), 26-40.
- พระศิวะศักดิ์ สุเมโธ (บุญทอง) และบุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลากองการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมือง. วารสารปัญญาปณิธาน, 4(1), 33-49.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ. (2561). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการกล่อมเกลากองการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 5(1), 165-186.
- สรพงษ์ เกิดแก้ว. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ, 3(1), 55-65.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุเทวี คงคุณ. (2564). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในการเมืองแบบประชาธิปไตย กรณีศึกษา: ตำบลธาตุอำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 4(3), 67-80.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2564). การสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(3), 121-134.
- เอกรินทร์ ศิริรัตน์ชัย. (2564). แนวคิดและพฤติกรรมของเยาวชนไทย : ประชาธิปไตย. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 8(2), 386-397.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.

